

ใบความรู้ที่ 2 ชาดก

เรื่องเรื่องที่ 1 มิตตวินทุกชาดก

เมื่อครั้งที่พระพุทธเจ้าประทับอยู่ ณ วัดเชตวัน เมืองสาวัตถี ทรงปรารภถึงภิกษุรูปหนึ่งว่าเป็นผู้ว่ายาก สอนยาก ดังเช่นในอดีตชาติ แล้วจึงตรัสเล่าว่า ในอดีตกาล มีบุตรชายเศรษฐีคนหนึ่งในเมืองพาราณสี ชื่อว่ามิตตวินทุกะ เป็นคนที่มีนิสัยดีอรันเอาแต่ใจตนเอง ไม่เชื่อฟังใครแม้แต่บิดามารดา เมื่อบิดาเสียชีวิต มารดาก็พยายาม โน้มน้าวใจให้เขาไปหาธรรม เมื่อถึงวันอุโบสถผู้เป็นมารดาจึงให้มิตตวินทุกะไปวัดเพื่อฟังพระธรรมเทศนา โดยบอกว่าจะให้เงินรางวัลด้วยความยากได้เงินมิตตวินทุกะจึงยอมไปวัด แต่มิได้เข้าไปฟังพระธรรมเทศนา กลับไปแอบหลับอยู่หลังธรรมาสน์ จนรุ่งเช้าค่อยกลับบ้าน ไปรับเงินจากมารดาตามที่ตกลงกันไว้

มิตตวินทุกะนำเงินที่ได้รับไปลงทุนค้าขายจนได้ผลกำไรดี แต่ด้วยความโลภ จึงคิดจะไปค้าขายทางทะเลมารดาห้ามอย่างไรก็ไม่ฟัง แม้จะฉุดรั้งไว้ แต่มิตตวินทุกะก็สลัดจนหลุด และผลักมารดาเสียหลักล้มลงแล้วเดินข้ามไปโดยไม่หันกลับมามองมารดาที่ร้องห้ามปรามเขาอีกเลย

มิตตวินทุกะเดินทางล่องเรือออกไปค้าขายกับบรรดาพ่อค้า จนล่วงเข้าวันที่ 7 เรือได้หยุดนิ่งอยู่กลางมหาสมุทร ทำอย่างไรก็ไม่สามารถแล่นต่อไปได้ ทุกคนมีความคิดเห็นว่าจะมีคนกาลกนิอยู่ในเรือ จึงได้ทำการจับฉลากเพื่อเสี่ยงทาย และมิตตวินทุกะก็จับฉลากได้ 3 ครั้ง ทำให้ถูกลอยแพลงกลางมหาสมุทรแพของมิตตวินทุกะลอยไปติดเกาะแห่งหนึ่ง ซึ่งเป็นที่อยู่ของนางเวมานิกเปรต 4 นาง แต่มิตตวินทุกะกลับมองเห็นเป็นหญิงสวยงาม จึงอยู่ร่วมกับนางเวมานิกเปรตทั้ง 4 แต่ก็ยังไม่เป็นที่พอใจ จึงเดินทางต่อไป จนพบเกาะ 3 เกาะ คือ วิมานเงิน ที่อยู่ของนางเวมานิกเปรต 8 นาง วิมานแก้วมณี ที่อยู่ของนางเวมานิกเปรต 16 นาง และวิมานทอง ที่อยู่ของนางเวมานิกเปรต 32 นาง ซึ่งมิตตวินทุกะได้อยู่ร่วมกับนางเวมานิกเปรตทั้งหมด แต่ก็ยังไม่เป็นที่พอใจ จึงออกเดินทางต่อไป

ในที่สุด เขาได้มาพบสถานที่แห่งหนึ่ง คือ อุสสาทนรก แต่ด้วยผลแห่งกรรมทำให้เขามองเห็นเป็นเมืองที่รุ่งเรืองสวยงาม เมื่อเข้าไปในนั้น เขาได้พบสัตว์นรกตนหนึ่งซึ่งได้รับทุกขเวทนาจากกัจจกรที่อยู่บนศรีษะแต่มิตตวินทุกะกลับเห็นเป็นชายหนุ่มรูปงาม มีดอกบัวอยู่บนศรีษะ มิตตวินทุกะคิดอยากได้ดอกบัวนั้น จึงเข้าไปขอดอกบัว แต่สัตว์นรกนั้นบอกว่า ไม่ใช่ดอกบัว แต่เป็นกัจจกร มิตตวินทุกะไม่เชื่อ รีบคว้าเอาให้ได้สัตว์นรกนั้นคิดว่า ผลแห่งกรรมชั่วของตนคงหมดแล้ว จึงมอบกัจจกรนั้นให้แก่มิตตวินทุกะ เมื่อได้รับกัจจกรมาแล้ว เขาจึงได้รู้ว่าไม่ใช่ดอกบัว และขอให้ผู้เป็นเจ้าของเอาคืนกลับไป แต่สัตว์นรกตนนั้นได้หายไปเสียแล้ว

ฝ่ายรุกขเทวดา ซึ่งแท้จริงคือพระโพธิสัตว์ เมื่อทราบความทั้งหมด ได้กล่าวกับมิตตวินทุกะว่า เพราะ ความโง่เขลา ต้อรัน และความโลภ เห็นผิดเป็นชอบ จึงทำให้มิตตวินทุกะต้องทนทุกข์ทรมานจากกัจจกรนี้ไปจนกว่าวิบากกรรมจะหมดสิ้นไป

เรื่องที่ 2 ราโฆวาทชาดก

พระโฆวาทของพระราชา

เมื่อครั้งที่พระโพธิสัตว์เกิดในตระกูลพรหมทัตแห่งกรุงพาราณสี เมื่อเจริญวัยได้ออกบวชเป็นฤาษี บำเพ็ญเพียรมาน สมบัติ ในครั้งนั้นพระเจ้าพรหมทัตแห่งกรุงพาราณสี เป็นกษัตริย์ที่ปกครองบ้านเมืองโดยทศพิธราชธรรมจนเป็นที่ สรรเสริญของอาณาประชาราษฎร์ทรงต้องการทราบถึงความเป็นอยู่ของเหล่าอาณาประชาราษฎร์ จึงทรงปลอม พระองค์เสด็จออกไปเยี่ยมเยียนราษฎรตามชนบท และได้เสด็จไปยังอาศรมของพระฤาษี

พระฤาษีได้ต้อนรับพระเจ้าพรหมทัตด้วยผลไทรสุก เมื่อพระเจ้าพรหมทัตเสวยแล้วพบว่าผลไทรนั้นมีรสชาติหวานยิ่ง นึก จึงตรัสถามว่า เหตุใดผลไทรนั้นจึงหวาน พระฤาษีจึงตอบว่า เป็นเพราะพระราชาทรงครองราชย์โดยธรรม พระ เจ้าพรหมทัตได้ฟังเช่นนั้นก็ตรัสถามอีกว่า ถ้าพระราชาไม่มีความเป็นธรรม ผลไม้จะไม่มีความหวานหรือ พระฤาษี ตอบว่าใช่

เมื่อพระเจ้าพรหมทัตเสด็จกลับพระราชวัง ก็ทรงทดสอบคำกล่าวของฤาษี ทรงไม่ปกครองบ้านเมืองดังเช่นแต่ก่อน ระยะเวลาหนึ่ง แล้วเสด็จไปที่อาศรมของฤาษีอีกครั้ง พระฤาษีก็ต้อนรับผลไทรสุกอีกเช่นเดิมแต่คราวนี้ผลไทรสุกกลับมี รสชาติขม พระเจ้าพรหมทัตจึงรีบสั่งถามสาเหตุ ก็ได้คำตอบว่าเป็นเพราะพระราชาทรงไม่ตั้งอยู่ในธรรม พระเจ้า พรหมทัตจึงยอมรับและเปิดเผยว่าแท้จริงตนคือ พระเจ้าพรหมทัต และจะนำคำสอนของพระฤาษีไปปฏิบัติตลอดไป